

Der Steppenwolf

– uropførelse af Bent Lorentzens opera fra 2000

Af Lars Ole Bonde

”Operaen har alle de ingredienser en god opera skal have for at fængsle publikum: En titelrolle med stærke psykologiske spændinger omsat i et krævende vokalparti. En farverig og afvekslende scenegang som ikke kan undgå at stimulere en fantasifuld instruktør. Et fascinerende persongalleri. Arier, duetter, ensembler og oprin. Humor / alvor, kærlighed / mord, realisme / absurditet. Alt sammen løftet op på et kunstnerisk plan af en brillant og hørevenlig musik med dramatisk nerve.”

Sådan skrev pianisten og operamennesket Erik Kaltoft i 2005 om Bent Lorentzens *Der Steppenwolf*. Det var fem år efter at den var færdigkomponeret, og nu er der så gået yderligere 10 år, før det endelig bliver muligt at opleve denne opera – den eneste af Lorentzens i alt 15 musikdramatiske værker, der aldrig er kommet på scenen.

Hvorfor er der gået så lang tid?

I 1999 deltog Bent Lorentzen i kompositionskonkurrencen ”A new opera for Prague”, og han kom i finalen. Det betød at den indsendte synopsis, som komponisten havde udarbejdet i samarbejde med librettisten og instruktøren Michael Leinert, skulle omsættes til et fuldt partitur, et klaverudtog og en indspilning af store dele af musikken – dog kun med klaver. Erik Kaltoft blev involveret og fortæller:

”Alt var pludselig meget hektisk. Værket var ikke færdigkomponeret, klaverudtoget blev lavet af en kapelmester i Prag, og jeg sad i Århus og ventede på de forskellige afsnit efterhånden som de blev færdige. Det viste sig at der var mange fejl i klaverudtoget og det førte mig ind i en minutøs korrekturlæsning. Hundreder af fejl blev rettet og samtidig var jeg optaget af at finde de rigtige sangere, indstudere musikken med dem og arrangere en indspilning.”

Sangerne blev fundet, indspilningen blev lavet og sendt til Prag, men desværre fik operaen ”kun” en 4. pris, hvilket ikke var nok til at sikre en produktion i konkurrencens regi.

Siden har Kaltoft, undertegnede og andre med kendskab til værket forsøgt at få danske operakompagnier til at give *Steppenwolf* en chance, men trods megen anerkendelse af værkets kvaliteter er det ikke lykkedes. Før nu – og det på en ganske uventet måde. Der var i Århus, i anledning af komponistens 80 års fødselsdag, planlagt en koncertopførelse af et fyldigt uddrag med klaverakkompagnement, igen med Kaltoft som ankermand. Men Det Jyske Musikkonservatorium greb bolden og har nu – sammen med Syddansk Musikkonservatorium og Teaterskole samt Det Kongelige Danske Musikkonservatorium – sat alle sejl til for at få en semi-scenisk uropførelse af hele værket klar til torsdag 4. februar 2016 i Symfonisk Sal i Århus.

Fantastisk! Men hvad er det for et værk?

Hermann Hesses *Steppenwolf* var en kult-roman langt op i 1970’erne (jfr. den legendariske danske syrerock-gruppe ”Steppenwolf”), og den er fortsat relevant og aktuel. Lorentzens opera er, som romanen, en reaktion på og en refleksion over individets skæbne i det moderne masse- og informationssamfund. Et hovedtema er den ensomme og ringeagtede kunstners oprør mod det etablerede samfund og dets normer; et andet, helt alment tema er menneskets søgen efter identitet og relationer. Hovedpersonen Harry Haller, kaldet ”Steppenwolf” (i dag ville vi sige ”vampyren”), er måske både neurotisk og speciel, men hans famlende, insisterende søgen efter sande værdier i en uoverskuelig og sanseligt overstimulerende verden er psykologisk dybt relevant – og et glimrende operastof.

Lorentzen og Leinert har sammenstillet en række scener fra romanen og Hesses dagbøger, der gennemspiller personlighedstemaet ”i sonateform”, som Hesse selv udtrykker det. For Hesse var Mozart indbegrebet af teater, og Mozarts ”naivitet” forstod han som en vigtig forudsætning for at vi, flere hundrede år efter de store operaers tilblivelse, kan forstå os selv gennem de mennesker, vi oplever igennem og i kraft af ’deres’ musik. I operaen *Der Steppenwolf* er det musikken fra Hesses egen tid, der giver genlyd: tidlig jazz, onestep og foxtrot klinger af Weimar-republikken og dens åbenhed over for den sanselige, fantasifulde og magiske – primitive? – side af menneskelivet, som efter nazitidens rædsler først dukkede op til overfladen igen i 1960’ernes flippede hippie-periode.

I Lorentzens opera genskabes Hesses magiske teater og hans dansende leg med menneskets masker. Man kan forstå disse forunderlige og fascinerende scener som drømme, hallucinationer og stof-fremkaldte oplevelser, men man kan også – hjulpet af musikken og teatrets magi – gå til dem som døre, der åbner sig ind til sindets uendelige rum. Hesse sagde selv, at alle måtte finde deres egen måde at forstå *Steppenwolf* på: ”Må enhver få det ud af fortællingen, som modsvarer og tjener hans eller hendes interesser.”

Det er et dybt seriøst værk, men som i alle Lorentzens operaer har humoren sin plads. Lyt f.eks. til tantens rablende småborgerlighed – eller til den raffinerede brug af 20’ernes musik. Dette er ægte musikdramatik for nutidens mennesker.

Opførelsen støttes økonomisk af Dansk Komponistforening, Operaens Venners Fond m.fl. Blandt de medvirkende er Lars Thodberg Bertelsen (Harry Haller), Helene Gjerris (Hermine), Jan Lund (Pablo) samt solister, kor og orkester fra musikkonservatorierne, dir. Søren K. Hansen. Instruktion: Robert Bøgelund Vinther.

Det planlægges at give gratis adgang til uropførelsen, men der skal muligvis bestilles billetter. Information om dette kan fås via mail til lobo@hum.aau.dk. En smagsprøve kan høres på YouTube: <http://www.youtube.com/watch?v=8abGPjf0Zpo>

LOB

Bent Lorentzen: *Der Steppenwolf* – UROPFØRELSE
Symfonisk Sal, Århus Torsdag 4. Februar 2016 kl. 20

